

POSTANOWIENIE Z DNIA 20 WRZEŚNIA 2007 R.
I KZP 25/07

Postanowienie w kwestii właściwości sądu, o którym mowa w art. 35 § 3 k.p.k., to takie orzeczenie, wydane na podstawie art. 35 § 1 lub § 2 k.p.k., w którym sąd stwierdza niewłaściwość albo nie uwzględnia wniosku o jej stwierdzenie.

Przewodniczący: Prezes SN L Paprzycki (sprawozdawca).

Sędziowie: SN M. Gierszon, WSO (del. do SN) T. Artymiuk.

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy w sprawie Tomasza K. i Małgorzaty S., po rozpoznaniu, przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z dnia 8 maja 2007 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy postanowienie Sądu Rejonowego wydane na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. nie uwzględniające wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową należy do postępowań zaskarżalnych zgodnie z art. 35 § 3 k.p.k., czy też jako stanowiące decyzję negatywną Sądu w tym względzie nie podlega zaskarżeniu?”

p o s t a n o w i ł odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Przekazane Sądowi Najwyższemu pytanie, formułujące zagadnienie prawne, zostało przedstawione w następującej sytuacji procesowej.

W dniu 24 października 2006 r. do Sądu Rejonowego w P. został wniesiony akt oskarżenia przeciwko oskarżonym Tomaszowi K. i Małgorzacie S. o przestępstwa określone w art. 296 § 2 i 3 k.k., art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 585 § 1 k.s.h. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. obrońcy oskarżonych, wnioskiem z dnia 2 listopada 2006 r. (...), wnieśli „o zbadanie właściwości sądu w trybie art. 35 § 1 k.p.k.”.

Sąd Rejonowy w P., po rozpoznaniu tego wniosku, postanowieniem z dnia 15 grudnia 2006 r., nie uwzględnił go.

Zażalenia na to orzeczenie wnieśli obrońcy oskarżonych. Postanowieniem z dnia 27 marca 2007 r., Sąd Okręgowy w K. pozostawił bez rozpoznania przyjęte środki odwoławcze uznając, że były one niedopuszczalne z mocy ustawy. To rozstrzygnięcie zostało zaskarżone przez obrońców oskarżonych. W toku rozpoznania tych zażaleń inny równorzędny skład Sądu Okręgowego w K. powziął wątpliwości wyrażone w treści pytania prawnego.

W uzasadnieniu przedstawiającym problematykę interpretacyjną, liczącym niecałą stronę, Sąd Okręgowy wskazał, że analiza językowa przepisu art. 35 § 3 k.p.k. prowadzi do wniosku, że na postanowienie w kwestii właściwości, wydane na podstawie art. 35 § 1 i 2 k.p.k., przysługuje zażalenie – dotyczy to zarówno orzeczenia stwierdzającego niewłaściwość, jak i postanowienia nieuwzględniającego wniosku o jej stwierdzenie. Rezultat zastosowania tej wykładni Sąd przeciwstawił jednak pogładowi wyrażonemu w piśmiennictwie, że na orzeczenie negatywne (o nieuwzględnieniu wniosku), wydane przez sąd w sprawie, w której rozstrzyga z urzędu, na-

wet jeżeli jest ono inicjowane w sytuacji określonej w art. 9 § 2 k.p.k., zażalenie nie przysługuje.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o odmowę podjęcia uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie wskazać należy, że Sąd Najwyższy przedstawione przez Sąd Okręgowy pytanie traktuje jako dotyczące „postanowień zaskarżalnych” w rozumieniu art. 35 § 3 k.p.k., a nie – jak wskazuje Sąd Okręgowy w K. – „postępowań zaskarżalnych”. W tym zakresie posłużenie się przez Sąd odwoławczy sformułowaniem „postępowań zaskarżalnych” należy traktować jako oczywistą, choć niefortunną, omyłkę pisarską, której sędziowie nie dostrzegli przed podpisaniem postanowienia.

Po raz kolejny przypomnieć należy, że przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego w trybie określonym w art. 441 § 1 k.p.k. wymaga zaistnienia łącznie następujących warunków – musi się ono wyłonić podczas rozpoznawania środka odwoławczego i mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu odwoławczym oraz musi dotyczyć istotnego problemu interpretacyjnego, związanego z wykładnią przepisu, który w praktyce sądowej jest rozbieżnie interpretowany albo też jest wadliwie lub niejasno sformułowany. Przedmiotem zagadnienia prawnego nie może być natomiast określony sposób rozstrzygnięcia sprawy, zastosowania przepisów, czy tym bardziej kwestia ustaleń faktycznych (zob. R. A. Stefański: Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, Kraków 2001, s. 254-261, 352-371, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 stycznia 2007 r., I KZP 33/06, OSNKW 2007, z. 2, poz. 11 i z dnia 24 maja 2007 r., I KZP 10/07, OSNKW 2007, z. 6, poz. 47).

Postanowienie Sądu Okręgowego w K. nie spełnia wymogów skutecznego przedstawienia zagadnienia prawnego. W tej sprawie nie zaistniała przesłanka wystąpienia istotnych wątpliwości interpretacyjnych dotyczących wykładni przepisu. Przede wszystkim zauważyć należy, że Sąd

Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia, dostrzegając rezultat wykładni językowej, nie podjął nawet próby jego skonfrontowania z powołanym przez ten Sąd poglądem wyrażonym w piśmiennictwie (wybiórczo przy tym powołanym) i nie rozważył, czy – w świetle reguł wykładni – możliwe jest odstępianie od wyniku takiej wykładni. Sąd odwoławczy ograniczył się do stwierdzenia, że pogląd ten nie przystaje do wyniku zastosowanych reguł językowych oczekując, jak należy wnosić, że to Sąd Najwyższy, w zastępstwie tego Sądu, dokona interpretacji prawa, w istocie decydując jednocześnie o sposobie rozstrzygnięcia wniesionych środków odwoławczych. Nie wskazano także, że przepis art. 35 § 3 k.p.k. jest rozbieżnie interpretowany w orzecznictwie sądowym ani nawet, że jest on nieprecyzyjnie sformułowany – co więcej, Sąd przyjmuje, jak już wyżej zaznaczono, że wykładnia językowa nie budzi żadnych wątpliwości.

Mając powyższe na względzie należało odmówić podjęcia uchwały.

Zatem tylko na marginesie należy stwierdzić, że treść art. 35 § 3 k.p.k. jest jednoznaczna. Ustawodawca w tym przepisie nadaje stronom prawo do zaskarżenia postanowienia sądu „w kwestii właściwości”, wydanego na podstawie § 1 albo § 2 art. 35. Natomiast „w kwestii właściwości” to tyle co „w przedmiocie”, „w sprawie”. Z reguły, co prawda, ustawodawca posługuje się sformułowaniem „w przedmiocie” (np. art. 22 § 2, art. 69 § 2, art. 153 § 1, art. 236 § 2), ale Kodeksowi postępowania karnego znane są i takie unormowania, w których użyto sformułowania „w kwestii” (np. art. 42 § 4, art. 94 § 1 pkt 3, art. 126 § 2, art. 226, art. 367 § 1). „W przedmiocie” – „w kwestii” oznacza każdą decyzję danego rodzaju. W tych natomiast sytuacjach, kiedy ustawodawca chce zawęzić zakres rozstrzygnięć do określonego ich kierunku, czyni wyraźnie odpowiednie zastrzeżenie. Jak słusznie wskazuje we wniosku Prokurator Prokuratury Krajowej, ma to chociażby miejsce w przypadku art. 547 k.p.k., w którym zapisano, że zażalenie przysługuje nie na jakiegokolwiek postanowienie w przedmiocie (w kwestii) wnio-

sku o wznowienie, a jedynie takie, które ten wniosek oddala lub pozostawia go bez rozpoznania. Podobnie jest w sytuacjach określonych w art. 19 § 4 k.p.k. i art. 20 § 1b k.p.k., w których ustawodawca przewidział prawo do wniesienia zażalenia na – odpowiednio – postanowienie o nałożeniu kary pieniężnej i postanowienie o ukaraniu.

Postanowienie w kwestii właściwości sądu, o którym mowa w art. 35 § 3 k.p.k., to zatem takie orzeczenie, wydane na podstawie art. 35 § 1 lub 2 k.p.k., w którym sąd stwierdza niewłaściwość albo nie uwzględnia wniosku o jej stwierdzenie, uznając tym samym, że jest właściwy do rozpoznania sprawy (zob. także J. Grajewski red.: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom I, Kraków 2006, s. 108). Ustawodawca nie zawęży bowiem zaskarżalnych orzeczeń „w kwestii właściwości” jedynie do tych, które prowadzą do zmiany właściwości, a poza tym sąd, odmawiając stwierdzenia niewłaściwości, w decyzji procesowej, nawet tej, której wydanie zostało zainicjowane w trybie art. 9 § 2 k.p.k., wypowiada się co do materii określonej w § 1 lub 2 art. 35 k.p.k. – co do swojej właściwości, a więc w zakresie, który został jednoznacznie określony w § 3 tego artykułu.

W tym uzasadnieniu, w zasadzie, należy pominąć problematykę art. 9 § 2 k.p.k. i konieczności albo jej braku podejmowania decyzji procesowych z urzędu, inicjowanych na wniosek o jakim mowa w tym przepisie. W tej mierze istnieją, co prawda, rozbieżności między orzecznictwem, niewymagającym podejmowania wówczas decyzji procesowej (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 5, poz. 48 i postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 sierpnia 2005 r., II KZ 37/05, LEX nr 152513 i z dnia 9 lutego 2005 r., II KO 38/04, LEX nr 146194), a przedstawicielami doktryny, uznającymi taką konieczność (zob. np. P. Hofmański red.: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom I, Warszawa 2004, s. 74, odmiennie do pewnego stopnia: P. Hofmański, S. Zabłocki: Meandry wykładni art. 9 § 2 kodeksu postępo-

wania karnego, czyli jak postępować z „wnioskami” składanymi na podstawie tego przepisu w: L. Leszczyński, E. Skrętowicz, Z. Hołda red.: W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Andrzeja Wąska, Lublin 2005, s. 657-658). Jednak, decydujące znaczenie z punktu widzenia przedstawionej problematyki ma treść art. 35 § 3 k.p.k. oraz ogólne reguły zaskarżania postanowień, określone w art. 459 § 1 i 2 k.p.k. Unormowanie art. 9 § 2 k.p.k. nie przesądza bowiem o zakresie możliwych do zaskarżenia decyzji procesowych sądu. O tym rozstrzyga albo reguła ogólna, wyrażona w art. 459 § 1 lub § 2 pierwsza część zdania k.p.k. (zaskarżalność postanowień sądu zamykających drogę do wydania wyroku, chyba że ustawa stanowi inaczej oraz postanowień co do środka zabezpieczającego), albo przepis szczególny, z mocy którego ustawodawca nadał stronie lub innemu podmiotowi prawo do wniesienia zażalenia (art. 459 § 2 końcowa część zdania k.p.k.). Takim przepisem w niniejszej sprawie jest art. 35 § 3 k.p.k. a nie art. 9 § 2 k.p.k. Z tego pierwszego wynika, co już wyżej wskazano, że zaskarżeniu podlegają postanowienia „w kwestii” – czyli „w przedmiocie” właściwości, a więc zarówno o stwierdzeniu niewłaściwości, jak i odmowie jej stwierdzenia.

Mając na uwadze przedstawione rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.